

Ciber eTwinning Experts: uso seguro de dispositivos electrónicos e Internet desde unha perspectiva colaborativa con eTwinning

Autores: Andrés Sigüenza Valle e Mª Teresa Prieto Batuecas

Coordinación: Servizo Nacional de Apoio eTwinning España

Hoxe en día, o noso papel como docentes tivo que evolucionar drasticamente. O avance da sociedade, impulsado pola tecnoloxía, esíxenos reformular retos e estratexias na aula.

Foto de Andrés Sigüenza Valle - Licenza Creative Commons (BY-NC -ND)

Os nosos mozos pertencen a unha xeración inmersa desde o seu nacemento na era dixital. Utilizan Internet para buscar información, ver películas, series... seguir canles de contido ou mesmo estudar. Os seus referentes de información son *influencers*, *youtubers*, *streamers* ou *casters* aos que cren sen analizar, comparar ou comprobar a veracidade daquilo que lles contan.

Schneier (2015) dinos que a seguridade é un proceso, non un produto. Con esta idea resáltase que a ciberseguridade non se logra só con ferramentas tecnolóxicas, senón cunha estratexia continua de educación, monitoreo e adaptación a novas ameazas. Para Costa (2023) “toda tecnoloxía debe ter un fin, por iso é esencial regulamentar o seu uso e especificar unhas normas claras de onde e como pode ser utilizada, o mesmo que co resto dos recursos relacionados co alumnado”.

Por iso o noso labor como docentes cobra unha nova perspectiva. Temos a responsabilidade de guiar o noso alumnado na súa aprendizaxe, non só en coñecementos académicos, senón tamén en habilidades de seguridade dixital que protexan o seu benestar emocional e cognitivo. Temos que promover a adquisición de competencias dixitais de seguridade e privacidade, segundo se establece na área de seguridade e as súas competencias no marco *DigCom 2.2*. (Vuorikari, Kluzer e Punie, 2022) incluíndo valores e habilidades persoais e sociais para o benestar, a ciberconvivencia e a ciberseguridade, dotándolles de recursos para previr situacións de risco ás que se poden enfrontar.

Foto de Andrés Sigüenza Valle - Licenza Creative Commons (BY-NC -ND)

A ameaza do ciberacoso e outros perigos dixitais

O noso alumnado tamén está exposto a outros riscos dixitais como o sexting, grooming, phishing, malware e a desinformación impulsada pola intelixencia artificial (IA). A IA tamén expón o reto de ensinar ao alumnado a utilizala de maneira ética e responsable, e a recoñecer os riscos potenciais. Neste sentido, educar sobre o uso ético e seguro da tecnoloxía vólvese unha prioridade.

Para comprender a magnitude do problema é esencial considerar as estatísticas presentadas no *Informe do Comité de persoas expertas para o desenvolvemento dunha contorna dixital segura para a mocidade e a infancia* (2024), no que se recolle que:

- Segundo as investigacións de Save the Children España, 7 de cada 10 menores de idade sufriron violencia en contornas dixitais, e as nenas seguen sendo as máis afectadas.
- Un 16 % de adolescentes que sufriu acoso ou ciberacoso presenta depresión grave, fronte ao 3 % en poboación non afectada.

Estas cifras evidencian a importancia de abordar a ciberseguridade e o ciberacoso desde unha perspectiva educativa e preventiva.

Beneficios de eTwinning na Formación Dixital

A través do desenvolvemento de proxectos eTwinning podemos concienciar o noso alumnado sobre a Netiqueta, o ciberacoso e o uso responsable de redes sociais, tal e como se establece no seu [Código de Conduta](#).

A acción eTwinning ofrece unha contorna segura onde o alumnado interactúa con compañeiros e compañeiras de diferentes países, fomentando o respecto e a diversidade cultural. eTwinning pode contribuír a:

- Concienciar sobre a seguridade dixital: os e as estudantes aprenden sobre netiqueta e uso responsable de Internet e as redes sociais.
- Innovar no ensino: permite aos e as docentes acceder a recursos e metodoloxías novas para integrar a tecnoloxía na aula de forma segura e responsable.
- Desenvolver o pensamento crítico e a autonomía dixital: o alumnado adquire ferramentas para avaliar información e protexerse do uso abusivo dos dispositivos electrónicos.

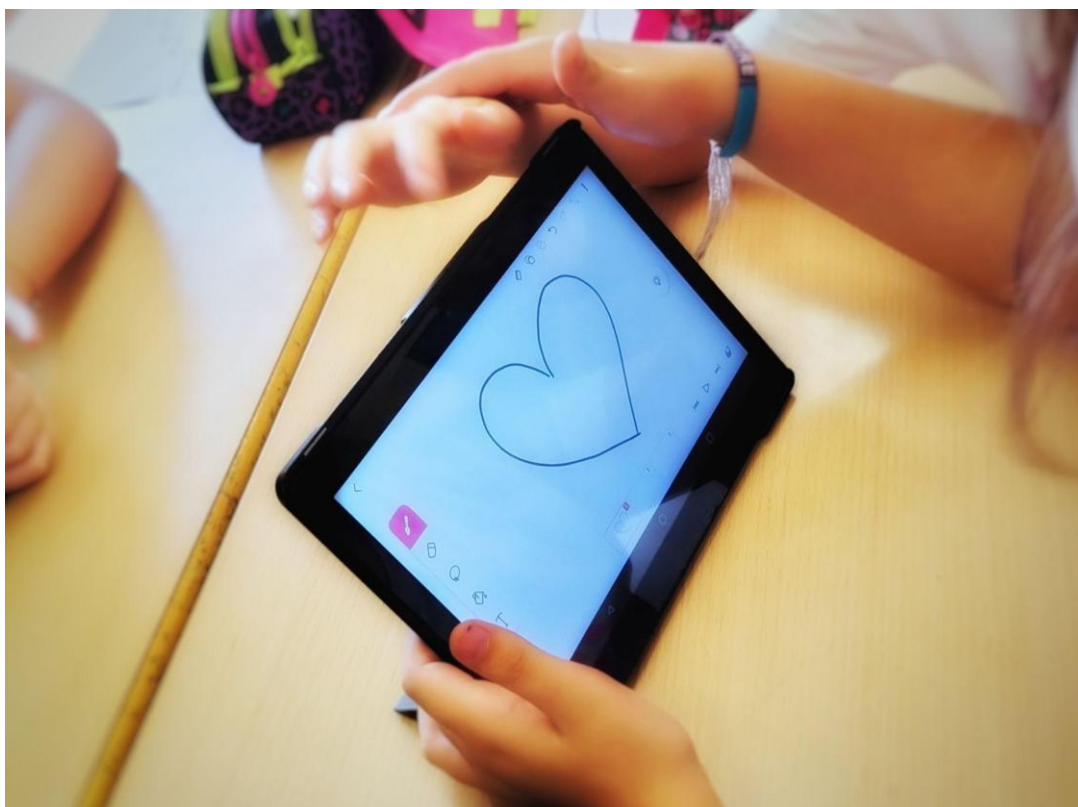

Foto de Andrés Sigüenza Valle - Licenza Creative Commons (BY-NC -ND)

Unha das actividades na que sempre pensamos ao iniciar un proxecto eTwinning é promover, entre todo o alumnado participante, as regras básicas coas que imos facer uso deste espazo, así como de Internet e as novas tecnoloxías involucradas no seu desenvolvemento. A través dos foros do Twinspace, o noso alumnado propón, discute e decide as regras que se utilizarán no proxecto en canto ao uso de Internet se refire e acepta o compromiso de respectalas como parte fundamental do bo desenvolvemento deste traballo colaborativo. Estas propostas non só fan referencia ao uso seguro da plataforma senón tamén ao uso que se fai do material utilizado, respectando a autoría e as licenzas de uso de todo o que se comparte e publica no noso Twinspace. A continuación, compartimos algúns proxectos de referencia que abordan este aspecto:

Proxecto "[Under the same eTwinning Roof](#)"

Proxecto “[PokeTwinning Friends](#)”:

Privacidade en eTwinning

Outro dos principais riscos aos que nos enfrontamos todos os usuarios de redes é o de compartir demasiada información persoal, o cal nos pode facer totalmente vulnerables ante os ciberdelincuentes, persoas expertas en recompilar e utilizar esta información na nosa contra. Partindo desta premisa, outra das actividades que sería conveniente implementar nun proxecto eTwinning é a creación de avatares que lles representen dentro do proxecto e cos que poidan navegar de maneira segura sen compartir datos persoais. Ensinarlles e conciencialos sobre a privacidade da súa identidade dixital, mesmo nunha contorna segura como é eTwinning, é fundamental para que poidan extrapolalo ao resto dos aspectos da súa vida dixital.

Ciberbullying

E falando de todos eses grandes retos que se nos presentan, un que preocupa tanto a escola como as familias e ameaza a tranquilidade e o benestar do noso alumnado é a facilidade e velocidade que o acoso atopou nas redes sociais. Como aspecto positivo, son numerosas as campañas *antibullying* que levan a cabo en distintos medios e numerosos os recursos que podemos atopar na rede para traballar con eles e elas que poden servir de axuda. Unha das actividades que realizamos a este respecto foi a de crear unha gran biblioteca, na que o noso alumnado compartía experiencias ou ideas relacionadas con esta temática, ás que outros colexios de Europa puñan voz, ilustraban ou mesmo representaban, complementando, reforzando e facendo accesibles esas mensaxes en contra do ciberacoso ou as malas prácticas en Internet. Podes consultar este produto final: [Biblioteca colaborativa](#)

Outra das ideas que presentamos a máquina de Internet. Cada colexio debía construír a base dunha máquina que só chegaría a funcionar coas pezas que os outros colexios participantes no proxecto debían mandarnos para agregar a este dispositivo, xa que a máquina só funcionaría coa colaboración de todas as escolas. O obxectivo desa máquina era transformar a parte negativa de Internet e o uso das redes sociais, nunha contorna

segura, coidada e respectuosa no que poder navegar e gozar sen preocupacións. Este [kit de proxecto](#) recolle esta idea. De igual forma, podes consultar outros kits sobre [Actividades de alfabetización mediática e desinformación](#).

Ademais, contamos con outros recursos externos que podemos utilizar no desenvolvemento dos nosos proxectos eTwinning relacionados cos aspectos tratados neste artigo:

- [**BIK \(Better Internet for Kids\)**](#): Iniciativa da Comisión Europea que traballa por lograr unha Internet máis segura para nenos, nenas, mozos e mozas.
- [**Día de Internet segura**](#): Celebrado o 25 de febreiro en toda Europa con actividades de concienciación.
- [**INCIBE \(Instituto Nacional de Ciberseguridad\)**](#): Ofrece talleres levados a cabo nas aulas por cibercooperantes entre outros recursos.
- [**IS4K \(Internet Segura for Kids\)**](#): Inclúe recursos e xogos para docentes, familias e alumnado para facer de Internet un lugar seguro para os menores.

En conclusión, a clave para unha educación dixital segura radica na formación e concienciación. Como docentes e, en colaboración coas familias, podemos guiar o noso alumnado no uso responsable da tecnoloxía e a prevención do ciberacoso e outros riscos. Se engadimos eTwinning á ecuación, poderemos construír este novo mundo dixital de maneira segura, conxunta, creativa e colaborativa.

REFERENCIAS

Cuesta, L. (2023). Afestar os menores da tecnoloxía xa non é unha opción. *Educación 3.0*. <https://www.educaciontrespuntocero.com/entrevistas/laura-cuesta-pantallas/>

Fundación The Family Watch (2024). *Informe do Comité de persoas expertas para o desenvolvemento dunha contorna dixital segura para a mocidade e a infancia: medidas achegadas*. <https://thefamilywatch.org/wp-content/uploads/REPORT-61-INFORME-COMITE-EXPERTOS-1-1.pdf>

Schneier, B. (2015). *Secrets and Lies: Digital Security in a Networked World*. Wiley Publishing, Inc.

Vuorikari, R., Kluzer, S. e Punie, Y. (2022). *DigComp 2.2: The digital competence framework for citizens*. Publications Office of the European Union. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/50c53c01-abeb-11ec-83e1-01aa75ed71a1/language-en>